

Pszichológia

az iskolában és óvodában

- * **Tanuljunk másként**
- * **Filmek, videók használata az (anyanyelv) oktatásban,**
- * **Nyíltan a szexuális abúzusról, avagy: Hogyan segíthetünk az áldozatoknak?**

Tanuljunk magunkról

Iskola másként tevékenység ajánlat

Az Iskola másként, mint a neve is elárulja, lehetőséget nyújt a tanulóknak, kisiklásoknak, óvodásoknak valamint a pedagógusoknak a hagyományos órától eltérő tevékenységeket szervezni és “másként” tanulni.

Tanuljunk hát magunkról! “Ki vagyok?” “ Kik vagyunk?” “Milyen pálya talál hozzám, mi érdekel?” “Hogyan ismerhetjük meg önmagunkat, képességeinket, társainkat, közösségünket?”

A mi ajánlatunk: játékos tevékenységek, önismereti, személyiségfejlődési, csapatépítési, pályaaorientációs és pszichó-dráma témakörökben.

A 2015-2016-os tanévben a Maros Megyei Neveléslélektani Központ által felkínált tevékenységek:

- Játékos személyiségfejlesztés: Magos Ildikó, Kovács Emese

- Közösségépítés élménypedagógiai elemekkel: Városi Emőke, Fogarasi Gyöngyi
- Mesevilág- csoda világ - gyermekdráma kisiskolásoknak: Balasy Réka, Péterffy Csilla
- Önismeret és kapcsolatteremtés: György Zita Enikő, Kislaki Imola
- Pályaválasztás: Szilágyi Mónika, Muica Ottó

Szeretettel várunk mindenkit!

Programokra jelentkezés:
Városi Emőke: e_varosi@hotmail.

Pszichológia

az iskolában és óvodában

SZERKESZTŐSEG CIME:
Targu Mures, str. Victor Babes, nr 11
E-mail: nevelislektanikozpont@gmail.com
www.cjraems.ro
Tel.: 0265211246, 0745/315-332

FŐSZERKESZTŐ:
Porkoláb Annamária

SZÖVEGET GONDOZTA:
CSERGHEZÁN ZSOLT

FOTOK: SXC.HU

A felkérés nélkül beküldött képekért és kéziratokért nem vállalunk felelőseget! Az olvasói levelek közlésének és esetleges rövidítésének jogát a szerkesztőség fenntartja.

A lapban megjelent cikkek és képek bármilyen után közlése, utánnomása, sokszorosítása és elektronikus tarolása kizárólag a kiadó előzetes engedélyével történhet.

PSZICHOLÓGIA az iskolában és óvodában

ISSN 2248-3853

www.cjraems.ro

SZÜLŐK ISKOLÁJA

4

- A kétélű fegyver, avagy serdülők az interneten
- „Elefánt hátulról”
- A karácsony lehet nevelési eszköz is

9

LELKI EGÉSZSÉG

- Elfogadni vagy beletörődni
- Nyíltan a szexuális abúzusról, avagy: Hogyan segíthetünk az áldozatoknak?
- A pedagógus személyisége, mint munkaeszköz
- Fonematikus hallás a kiejtési zavarok tükrében

ÉLETLECKÉK

16

- Cincogi család csodája
- Filmek, videók használata az (anyanyelv)oktatásban
- A csodaváró
- Az Idő adománya

22

OKTATÁS

- Az iskola- és pályaválasztási tanácsadás
- Ünnepnep: Mit ajándékozunk?
- Egér a magtár alatt
- A Neuro-Lingvisztikus Programozás alkalmazása a betűk tanulásában

A kétélű fegyver, avagy serdülők az interneten

Városi Emőke
iskolai tanácsadó

Barátkozás, ismerkedés, információcsere, információk forrása, elérhetőség, kommunikáció, amit régebb interperszonális kommunikáció által, valamint könyvek lapozásával valósult meg, az internet nyújtja most leegyszerűsített formában, mindenki, különösen a serdülők számára.

Egy 16 éves lány ekképp vélekedik az internet világról: *„Az internet egy barát, egy támpont a fiatalok életében, amely megnyit egy virtuális világot. Egy olyan világot, ahol a való élet elvárásai leegyszerűsített verziója található, ahol könnyebb barátot szerezni, információk birtokába jutni vagy csak egyszerűen könnyebb boldogulni. Az internet egy menedék, ami*

mindig ott van, ha az embernek már túl zord a valóság. Mindeközben egy kétélű fegyver is, amely rengeteg veszélyt rejteget.”

Amint leírja, az internet könnyedséget, menedéket nyújt akkor, amikor a serdülő nehézségekkel szembesül és ugyanakkor egy kétélű fegyver, amely számos veszélyt, csapdát tartogat. Munkám kapcsán nap mint nap egyre több olyan serdülővel találkozom, aki arról számol be, hogy magányos, nehezen közeledik emberekhez, keresi önmagát, nem elégedett önmagával, nem osztja meg belső élményeit, válságait másokkal, ellenben az interneten könnyen tud kapcsolatot teremteni, beszélgetni, elismerést kapni, elfogadást, odafigyelést és akár olyan identitást kialakítani magáról,

amilyen szeretne lenni, vagy imponál másoknak, ugyanis ezekre van szüksége, és máshol nem kapja meg. A kétélű fegyver egyik részét épp az képezi, hogy függővé válik az ilyen formában megtapasztalt elismerésnek, elfogadásnak, a hamis Én kialakítására való törekvésének, ami rabjává teszi, és a valós életben ilyen formában nem tudja megvalósítani és kudarcként éli meg a valós életét. Az internetes Ének, akár csak az életben, szerepeket vesznek fel, kapcsolatokat alakítanak ki, érzelmi kapcsolatok alakulnak ki, válságokba kerülnek és ezáltal kettős világban élnek. A másik éle az internet veszélyének ebből kifolyólag jön létre, amikor olyan személyekkel ismerkednek meg, akik épp ezzel szeretnének tudatosan visszaélni.

Az internet már nélkülözhetetlen eszköze minden életterületnek, ezért a legfontosabb kérdések azok maradnak, hogy miért alakul ki a menedékkeresés, és hogyan lehet a serdülők számára ezt egy biztonságos és hasznos fegyverré alakítani?!

A serdülőkör a felgyorsult fizikai átalakulások és érzelmi változások időszaka, ami a felnőtté válás lépcsőfokait jelzi, amikor felerősödik az identitáskeresés és az életcél meghatározása. Az internet akkor válik menedékké, amikor a serdülők nem rendelkeznek megfelelő kommunikációs készségekkel, nem kapnak elég törődést vagy odafigyelést családjuktól. Továbbá akkor menedék, amikor úgy érzik,

hogy a feléjük irányuló elvárásoknak nem tudnak eleget tenni, megfelelési vágyuk van, amikor az elvárások többek, a kritikák gyakoribbak, mint az értékelés vagy dicséret, és hiányzik a szülő-gyerek szeretetteljes elfogadáson alapuló bizalmas kapcsolata.

Figyelmeztető jelek lehetnek a szegényes vagy nem létező baráti kapcsolatok, gyakori otthon tartózkodás, több órányi éjszakákba nyúló számítógépezés, motiváció hiánya a szociális élethez és/vagy a tanuláshoz, és a jövőre irányuló tervek, lelkesedés hiánya. Ezek végső következménye az önbizalomhiány és a magányosság felerősödése.

Hogyan tudunk segíteni? Szülőként elsősorban a serdülők igényeire, személyiségére, szükségleteire való odafigyelés az elsődleges lépés, valamint a serdülő félelmeinek, vágyainak a megismerése. Fontos, hogy hagyjuk, hogy ők is ismerjék meg szüleik félelmeit, gyengeségeit és erősségeit. A gyakori kétirányú kommunikáció, a szeretetteljes elfogadás és odafigyelés megnyugvást nyújt a serdülőnek. A tudat, hogy a szülők is épp olyan nehézségeken mentek keresztül, és ők is meg kellett birkózzanak a félelmeikkel, és legyőzték a serdülőkör démonjait, nagy erőforrás számukra. Nagyobb önbizalommal és bátorsággal néznek szembe a való világ megmérettetésekével, és nem az internet világa válik a menedékküké, hanem a család és az otthon, és könnyebben felvállalják önmagukat a saját szociális közösségeikben.

„Elefánt hátulról”

Kacsó Csilla

pszichológus

Tiszteletteljes levél az Olvasóhoz

Kedves Olvasó! Amikor ezt a címet látja, több szerteágazó ötletre gondolhat, esetleg találgatja, hogy miről fog szólni ez a kis levél. Nem szeretném befolyásolni a gondolatait, nem azért írtam a fentieket... távol álljon tőlem.

Csupán arra kérem, hogy lazuljon el és tegyen velem egy képzeletbeli sétát. És... hopp, máris a kis herceg világában vagyunk. Bizonyára ismeri ezt a hóbortos, habókos, szertelen, furcsa kis figurát, aki nem ember és nem gyerek, de egyesíti magában mindazt, ami gyerekes és emberi. Elgondolkodott már azon, hogy miért is szeretjük? Talán mert az emberség és szeretet modelljeként áll előttünk? Vagy valami másért? Ki tudja... Döntsék el Önök!

„Hatéves koromban egy könyvben, mely az őserdőről szólt, és *Igaz Történetek* volt a címe, láttam egy nagyszerű képet. Óriáskígyót ábrázolt, amint egy vadállatot nyel el. Tessék, itt a

rajz másolata.

A könyvben ez állt: “Az óriáskígyó egészben, rágás nélkül nyeli le zsákmányát. Utána moccanni sem bír, és az emésztés hat hónapját végigalussza.”

Akkoriban sokat tűnődtem a dzsungelkalandjain, és egy színes ceruzával nekem is sikerült megrajzolnom első rajzomat. Az 1. számút. Ilyesformán:

Remekművemet megmutattam a fölntteknek, és megkérdeztem őket, nem félnek-e tőle.

- Miért kellene félni egy kalaptól? - válaszolták.

Az én rajzom azonban nem kalapot ábrázolt. Óriáskígyót ábrázolt, amint épp egy elefántot emészt. Erre lerajzoltam az óriáskígyót belülről is, hogy a fölnttek megérthessék, miről van szó. Mert nekik mindig mindent meg kell magyarázni. Ez a 2. számú rajz ilyesforma volt:

Most aztán a fölnttek azt ajánlották, ne rajzoljak többé óriáskígyót se nyitva, se csukva, hanem inkább foglalkozzam földrajzzal, történelemmel, számtannal és nyelvtannal. Így mondtam le hatéves koromban nagyszerű festői pályafutásomról. Kedvemet szegte 1. és 2. számú rajzom kudarca. A nagyok semmit sem értenek meg maguktól, a gyerekek pedig belefáradnak, hogy örökös-örökké magyarázgassanak nekik.

Más mesterséget kellett választanom tehát: megtanultam repülőgépet vezetni.

Nagyjából az egész világot berepültem. És való igaz, hogy közben nagy hasznát vettem a földrajznak.”

Talán az Önök életében is voltak különleges pillanatok, amikor próbálták elmagyarázni „FELNÖTTEK-nek” az óriáskígyós elefántot. És lehet, hogy Önöknek is sikerült pályát választani... esetleg repülőgépet vezetni... Lehet, hogy elégedettek az életükkel és most már kisebb emberkéket tanítanak óriáskígyót rajzolni.

Én, hogyha néha-néha megállok a repülőgép vezetése közben, elgondolkodom, hogy melyik hasznosabb: földrajzot tanulni, vagy óriáskígyós elefántot rajzolni. Esetleg mindkettőt egyszerre, vagy variálva?

Pszichológiából azt tanultam, hogy az az igazi kreativitás, amikor az ember új dolgokat hoz létre, de olyant, amelyik kifejezetten hasznos. Életemben azok a lépések voltak a legsikerültebbek, amikor több ötletből választottam ki a számomra legmegfelelőbbet. Talán lehet objektíven kreatívnek lenni? Vagy kreatívan objektívnek? Lehet földrajztanulás közben óriáskígyós elefántot rajzolni?

Ha a kérdésemre a kedves Olvasó igennel tud válaszolni, talán azon sem botránkozik meg, hogy e néhány gondolat címe „Elefánt hátulról”, de ha nem tud, az sem baj.

Maradok tisztelettel:
A kis herceg őszinte híve.

Bibliográfia: Antoine de Saint-Exupéry, A kis herceg
Fordította: Rónay György, kiadás dátuma 1970, Móra Ferenc Könyvkiadó

A karácsony lehet nevelési eszköz is

Szabó Emilia

A karácsony az év legjelentősebb ünnepe, mert családi körben, de ugyanakkor emberek millióival együtt ünnepelek.

Vannak, akik számára a hit a karácsony átélését valamivel tartalmasabb, meghatározóbb élménnyé varázsolja, míg vannak olyanok, akik a családi együttlétre, a szabadnapra, a finom falatokra, és az ajándékozásra helyezik a hangsúlyt. Mindenki számára szép és tartalmas lehet a karácsony. Legnagyobb ajándék, ami benne van az a szeretet. Az ünnepek a családi élet lényeges pillanatai, szeretettel kapcsolják egybe a családtagokat. A család meleg légkörében tapasztalható meg az igazi élet. Az ünnepeket tudás „művészetét” a családnak kell ápolnia és a következő nemzedéknek átadnia. A szülő és a gyerek kapcsolata ebben a környezetben alakul ki, amelynek alapja a feltétel nélküli szeretet.

A világ felgyorsult, és az egymásra való odafigyelésre szánt idő lecsökkent. Ezt pedig a szeretetre éhes gyerekek sínylik meg. Nagyon fontos, hogy a gyerek minél több pozitív élményt éljen meg a családban. A karácsony egy ilyen élménynyújtás. A szülők angyallá változnak. A karácsony ünnepi hangulata mindenkit megérint, nincs olyan ember, aki ki tudná vonni magát a hatása alól. Azért ünnepel együtt a család, hogy érezzük egymás szeretetét. Megajándékozunk egymást, ilyenkor van lehetőség, hogy beszélgessünk, együtt ülünk az asztalhoz, énekeljünk és játszódjunk. Ez az ünnep a gyerekek számára a legvarázslatosabb. Emlékezzünk rá milyen izgalommal vártuk a szép karácsonyfát, szeretettük volna meglesni az angyalokat. Tiszta szívvel hittük, hogy a karácsonyi éjben angyalok szállnak, akiket mi nem láthatunk.

Bár többször kiábrándult, cinikus, fáradt felnőttek vagyunk, a csodát mi is létrehozhatjuk. A gyermekeknek szükségük van rá, hogy átéljék ezt a csodát, e nélkül szegényebb lesz az életük.

A gyerekek arcán látszó öröm láttán azon kapjuk magunkat, hogy újra tudunk örülni. Az öröm átélése kölcsönösségen alapul. Amikor adunk vagy kapunk, megfigyeljük, hogy látjuk-e a másik arcán a mélyről jövő igazi örömet, s ha igen, akkor mosoly nyílik a mi arcunkon is, szétárad bennünk is az öröm.

Mit segít a karácsony a gyereknevelésben? Sok mindent. A különleges alkalmától mi is különlegesnek érezzük magunkat. Ezt a gyerek is megtanulja, hogy az élet nem monoton, hanem különleges események színesítik. Azt is megtanulja, hogy ő maga is különleges, hiszen ő is résztvevője ennek a nem mindennapi eseménynek. Ez határozottan jót tesz önbizalmának.

A szülő kicsit megáll a rohanásban. A gyerek megtapasztalja azt, hogy milyen az, amikor szülei végre teljes figyelmüket neki szentelik. Az ő számára ez a legünnepibb az egész karácsonyban. Tanulhat a gyerek a szeretetről, ugyanis elvileg azért adunk ajándékot a szeretteinknek, mert szeretjük őket.

Ha a családban mindenki csak egy ajándékot ad a másiknak, akkor elkerülhető, hogy a gyerekekre minden évben ajándékozón boruljon. Ellenben megszokja azt, hogy csak egyetlen, de jól meggondolt, kiválasztott dolgot kérjen. Ebben az egy ajándékban tömörödik majd a szeretet kifejeződése, amivel örömet szerzünk. Ez az alkalom, amikor kifejezhető: érdekel, figyelek rád.

Hangsúlyozzuk a különlegességet rituálékkal, amely csak a mi családunkra jellemzőek. Biztosan mindenkinek van ilyen karácsonyi szokása.

Nagycsaládban születtem. Minden karácsony szombatján szülőknek, pótszülőknek, gyermekeknek, unokáknak, este kilenc órakor mindenkinek ott kell lennie a közös ajándékozáson a szüleimmél, és az ezt követő ünnepi vacsorán. Az ajándékok kibontása előtt megszólal a távozó angyal kis csengőcskéje, amely édesapám láthatatlan kezében tartott pohár meg egy kiskanál műve, de ezt a gyerekek nem veszik észre. Ez így történik több mint harminc éve, de most is olyan lelkesedést vált ki az unokákban, mint annak idején bennünk.

Akkor válik a karácsony igazi nevelési eszközzé, ha nem szóval, hanem tettel szeretünk.

Elfogadni vagy beletörődni

Porkoláb Annamária

pszichológus

A Pécsi Playback Színház „Történetek az elfogadásról” című előadásának plakátján a következőket olvashatjuk:

„Hogy fogadd el?

**El kell-e fogadni: a napfényt, a vihart,
az utcai zenész lány dallamát, a Molotov koktél robaját,
a daganatot a testedben, a kórház folyosóján a választ, hogy
minden rendben,
a háború borzalmát és a béke illatát,
a durva férjet, a simogató kezet,
a beteg gyermeket és a vidám játszóteret,
....., az életedet?”**

Az elfogadást és egyensúlyt jelenti az, ha a természet ütemét követjük és eszerint élünk. Az évszakok váltják egymást, télen hideg van, mindent beborít a hó, álmosabbak vagyunk, csökken teljesítőképességünk. Tavasszal megújul a természet, vele együtt mi is felfrissülünk, nyáron meleg van, forróság, szeretjük, de néha szenvedünk is tőle. Az ősz, pedig minden ajándéka és szépsége mellett az elmúlásra is emlékeztet. Elfogadjuk, hogy gyerekeink felnőnek és elmennek, az évek múlnak, megbetegszünk, csökken a fizikai erőnlétünk, elgyászoljuk szeretteinket és megöregszünk.

Gyakran merült fel bennem a kérdés, hogy miért olyan nyugodtak, szinte kisimulnak egyes idős emberek arcvonásai, és mitől lesz nyugtalan és panaszkodó időskorunk alkonya. Talán itt rejlik a válasz az elfogadás és a beletörődés közötti különbségre. Válaszaink egyes hozzánk intézett kérdésekre sokszor elárulják pontos helyzetünket az elfogadás és beletörődés skáláján. Egyik páciensem így fejezte be az élete során átélt nehézségek bemutatását. „- Elfogadom, amit az élet kiosztott rám.”- majd üres tekintettel és lemondóan legyintett egy nagyot. Ez nem elfogadás, ez beletörődés, a helyzet visszautasításának rejtett módja, egyfajta önpusztítás, mely felemészti maradék energiáinkat is. A beletörődés, a belső ellenállás és a velejáró keserűség hosszútávon különböző tünetek, úgymint depresszió, szorongás, irányítatlan dühkitörés, hasmenés, szervi betegségek formájában is megnyilvánulhat.

Az elfogadás helyett gyakran találkozunk életünk során az elutasítással és a beletörődéssel. Elfogadhatjuk saját élettörténeinket és ugyanakkor embertársaink másságát is. Elfogadhatjuk az életet, az élethelyzeteket. Mindezekre elfogadással, vagy elutasítással reagálhatunk, esetleg közömbösen elmegyünk az élet dolgai mellett, de akkor szembe találjuk magunkat a beletörődés nyomasztó fásultságával, érzéseink eltompulásával. Talán még az is jobb, ha elutasítók vagyunk, de ne csúszunk a beletörődés csapdájába.

Gyakran előfordul, hogy hétköznapi szóhasználatunkban összerosódiuk a két fogalom, s talán csak egy legyintés, hanglejtés az, ami első hallásra megkülönbözteti őket egymástól: az elfogadás azt jelenti, hogy meg tudok vele békélni, ez nagymértékű személyi változást és fejlődést jelent, a beletörődő ember viszont gyűlöli

életét és élethelyzeteit, nem tud rajta változtatni és ezért felhagy a próbálkozással, hogy bármit is megváltoztasson.

Az elfogadás azt jelenti, hogy békében élünk önmagunkkal, engedjük érzéseinket a felszínre jönni, bármilyenek is azok. Hozzánk tartozik a szorongás, bánat, harag, félelem, szégyen, minden kellemetlen érzés is. Ha mindig elnyomjuk, ami nem felel meg az elvárásainknak, vagy mások elvárásainak, nagyon messzire kerülünk Istentől és valódi énünktől. Így alakul ki a mindennapi fásultság és beletörődés érzése. Ez eleinte változó hangulatainkban és érzéseinkben nyilvánul meg, belopja magát mindennapi életünkbe, és életvitelünk meghatározó személyiségjegyévé válhat.

A beletörődés cselekvésképtelenséget és tehetetlenséget eredményez. A felgyülemlett és elfojtott negatív érzések a keserűség erősödését eredményezik. A keserűség olyan, mint a kígyó mérge: életveszélyes, és, ha a kígyó megmar, nem tudjuk, hogy lesz e elég időnk az ellenszer beszerzésére. Ezzel ellentétben az elfogadásnak sok formája és mélysége létezik, amely mind a lelki épülést és az egészséges személyiségfejlődést segíti elő.

Ha önmagunkat és kellemetlen érzéseinket nem tudjuk elfogadni, akkor nem beszélhetünk mások elfogadásáról sem. Amit magunkban nem tudunk elfogadni, azt másokban sem leszünk képesek tolerálni. A nehézség talán az, hogy gyerekkorunktól kezdve életünk során annyi szenvedésen, fájdalomon és csalódáson mentünk keresztül, hogy már nehéz folyton újult erővel előrehaladni. Mert az elfogadás, akár a hitünk, nem egy adott szint vagy állapot, amit elérünk, és az örökre megmarad, hanem folytonos megújulásra és fejlődésre kényszerít. Az évszakok változásához hasonlóan érzéseink is váltogatják egymást: sikereinket a kudarcok, boldog pillanatainkat a boldogtalanok. A kellemes érzéseket szeretnénk megtartani, a kellemetleneket meg elnyomni, de ez utóbbiak is hozzánk tartoznak, énünk részei. Elfogadni őket egy állandóan megújuló feladat. Szembe kell néznünk azzal, hogy gyakran fáradtak vagyunk, türelmetlenek, elégedetlenek és elégünk van a fájdalomkból és szorongásokból. A szembesülés, pedig feloldoz és szabadabbá tesz, nem leszünk többé rabjai rossz kedélyünknek, haragunknak vagy tehetetlenségünknek.

Valódi énünk, önmagunk megismerése visz közelebb embertársainkhoz is. Ekkor valósulhat meg mások igazi elfogadása is. Mindaddig, amíg csak magammal vagyok elfoglalva és a beletörődésre fordítom energiáim, nem tudok másokra figyelni, mások irányába megnyílni.

Végül még egy fontos eleme az elfogadásnak a megbocsátás, ami azt jelenti, hogy el tudjuk engedni saját, sérelem keltette haragunkat. A megbocsátás és elfogadás egyformán fontos dimenziója a belső egyensúlyunknak. A megbocsátás híd, amely átvezet a sérelem okozta szakadékon és ugyanakkor összekötő kapocs a múlt és a jelen között. Elengedve a múlt sérelmeit, és elfogadva a jelen ajándékait, érhetjük el az elfogadást.

Nyíltan a szexuális abúzusról, avagy: Hogyan segíthetünk az áldozatoknak?

Fogarasi Gyöngyi

iskolai tanácsadó

A visszaélés (idegen szóval: abúzus) általános, (jogilag vagy erkölcsileg) elítélő kifejezés arra a negatív következményekkel járó cselekményre – többnyire folyamatosan gyakorolt rossz bánásmódra –, amikor valaki önző módon, más kárára visszaél valamivel, valakit vagy valamit helytelenül „használ”, azzal helytelenül, többnyire tiltott módon bánik. Személyekkel kapcsolatban főleg az, ha valaki beosztásával, hatalmával, erejével, kapcsolataival vagy egyéb lehetőségeivel él úgy, hogy ezzel mások testi-lelki egészségét, jólétét, biztonságát, jogait vagy életét veszélyezteti. Tárgyakkal kapcsolatban a helytelen,

nem rendeltetésszerű használat számít visszaélésnek. Jellemzően fogva többnyire titokban történik, és nem ritkán bűncselekmény.

Az erőszakos közösülés akkor valósul meg, ha valakit erőszakkal vagy fenyegetéssel közösülésre kényszerítenek, vagy védekezésre, akaratnyilvánításra képtelen ember állapotát kihasználják közösülésre. Az erőszakos közösülés a nemi erkölcs elleni, szexuális szabadság elleni bűncselekmények körébe tartozik. A szexuális kapcsolat során hiányzik a partnerek konszenzusa, illetve olyan partnerek között létesül szexuális kapcsolat, mely eleve nélküli a

konszenzusképességet. (forrás: wikipédia)

Ezeket a meghatározásokat találtam témánkhoz kapcsolódóan, azonban, ha szexuális abúzusról beszélünk, gyakran szembesülünk azzal, hogy az átlagember csakis és kizárólag az erőszakos közösülést tekinti szexuális abúzusnak. Valójában ez a fogalom sokkal tágabb; a WHO szerint, gyerekek esetében szexuális abúzusnak minősül minden olyan helyzet, amiben a felnőtt szexuális vágyának kielégítése céljából olyan cselekedetbe von be gyerekeket, amit azok életkori sajátosságainak megfelelően nem értenek, így nem is adhatják ahhoz a beleegyezésüket.

Miért is tartom fontosnak tisztázni ezeket a fogalmakat? Mert munkám során több olyan esettel is találkoztam, ahol a szexuális abúzuson átesett gyerek gyógyulását az abúzusról a környezetében kialakult vélemény, a tévhit, a terjedő „okosságok” nagymértékben nehezítették.

Bár ez a téma nagyon összetett, megpróbáltam néhány pontba összegyűjteni, konkrét esetekből kiindulva, hogy hogyan is segíthetjük mi (szülők, pedagógusok, családtagok, szomszédok, stb.) a szexuális abúzuson átesett gyerekeket (18 év alattiakat tekintek gyerekeknek itt, 14-18 év közöttieket is):

1. Sajnos egyik leggyakoribb nehézség az áldozat hibáztatása. Tegyük helyre picit a fogalmakat: az áldozat, ahogyan ezt a szó is mutatja, **ÁLDOZAT**, semmi olyant nem tehetett, amivel ezt kiérdemelte, kikövetelte volna. Nincs az a rövid szoknya, vagy felnőtt viselkedés, ami erre bárkit feljogosíthatna, mint ahogyan a fizikai bántalmazásra sem. Szexuális abúzuson átesett kislányok meséltek arról, mennyire nehezíti a helyzetüket az, hogy a környezetük félig-meddig jogosnak tekint egy borzalmas bűncselekményt, mert ők túl szűk, vékony, rövid, stb. ruhát hordtak, kihívóan viselkedtek. Egyáltalán mi számít napjainkban kihívó viselkedésnek?

2. Próbáljuk meg ne minimalizálni a történeteket. Ha egy 12 éves lány mellét fogdossa egy idős tanárja, az neki igenis trauma. Nem tud védekezni, nem tud mit kezdeni a helyzettel, teljesen kiszolgáltatott. Felnőtt fejjel és kiegyensúlyozottabb állapotban talán könnyen túltennénk magunkat egy hasonló eseten, de próbáljunk

meg picit serdülő kislánycént gondolkodni, és úgy kezelni az ő traumáját. A szexuális abúzus nem egyenlő az erőszakos közösüléssel; amennyiben ez nem történik meg, ne kezeljük úgy az esetet, mintha semmi sem történt volna, próbáljunk meg biztonságos környezetet nyújtani a gyerekeknek, viszonyuljunk hozzá empátiákkal.

3. A szexuális felvilágosítás hiánya elősegítheti azt, hogy egy gyerek abúzus áldozatává váljon. Helyezzünk hangsúlyt a szexuális felvilágosításra, ne kezeljük tabuként a témát; a gyerekeknek tájékozódniuk kell a szex, intimitás, szerelem, testiség fogalmaiban. Tanítsuk meg a gyerekeinknek egészen kicsi kortól, hogy mennyire engedjenek magukhoz fizikailag közel másokat (pl. nem simogathatja senki a fenekedet).

4. Figyeljünk a gyerekeinkre: A bántalmazók egyik eszköze az, hogy elhanyagolt, otthon meg nem értett gyerekekkel próbálják elhitetni, hogy ők meg tudják adni azt a figyelmet és feltétel nélküli elfogadást, amire a gyerek vágyik. Sajnos ez magával hozza az egyik legsúlyosabb következményt is: a gyerekek bizalma az emberekben nagyot rendül. Amennyiben már megtörtént is az abúzus, fontos odafigyelni arra, hogy a biztonságos elfogadó környezetet biztosítsuk, ne hagyjuk magára őt a következő harcaival.

5. Pedagógusként próbáljunk megértőek lenni az áldozatokkal, és közreműködni a szakemberekkel. Találkoztam olyan esettel, amikor az osztályfőnök nem akarta utolsó oszióráról elengedni tanácsadásra a diákot, hogy az érettségi tantárgyból ismétljenek. Mérlegre kell ilyen esetben tenni a dolgokat: lehet, hogy a tanár nem tudja, milyen probléma miatt jár a diák tanácsadásra, de bízson meg a tanácsadóban, és lássa be, hogy a diák talán úgyszólván csak fizikailag lenne jelen az órán.

6. Amennyiben nem tudunk segíteni, legalább ne nehezítsük a gyógyulási folyamatot. Teljesen szükségtelen az esetekről rosszmájúan, közösségekben beszélni, legyünk tekintettel arra, hogy ez újabb sérelmeket válthat ki az áldozatból, fokozza a szégyenérzetét, amit enélkül is maximálisan átél.

A pedagógus személyisége, mint munkaeszköz

Magos Ildikó - iskolapszichológus

„A nevelés nem csak elveken és okos taktikán múlik, mert elsősorban a lényünkkel nevelünk. A nevelés: titkos metakommunikáció. Ami jó benned és tiszta, és ami rossz és koszos, továbbadod. A gyerek remegi félelmeidet, aggódja az aggodalmaidat – de éli a nyugalmaidat és derűdet is – ha valódi.”

Müller Péter

Oktatási rendszerünk egyik lényeges szereplője a tanár. Általános jelenség az, hogy ugyanaz az osztály másként viszonyul különböző tanárokhoz, és az, hogy egy osztállyal egyik tanár gördülékenyen tud dolgozni, a másik viszont folyamatos nehézségekbe ütközik velük. Természetesen több magyarázatot is adhatunk erre, de egyik jelentős befolyásoló tényező a tanár személyisége. Felmerül bennem a kérdés, hogy milyennek kell lennie annak a tanárnak, aki eredményesen tud dolgozni a diákokkal. A következőkben erre próbálok választ találni.

Robert J. Walker, egyetemi tanár, tanulmányában azokat a tulajdonságokat vizsgálta, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanári munka hatékony legyen. Tizenöt éven keresztül egyetemi hallgatókat kért meg arra, hogy emlékezzenek vissza egy olyan tanárukra, aki pozitívan befolyásolta őket és beszéljenek, írjanak arról, hogy milyen volt ez a tanár. A következő kijelentésekkel szembesült:

„Ő mindig felkészült volt.”

„Neki nagyon pozitív volt a hozzáállása.”

„Szerettem azt, hogy személyes kapcsolata volt velünk.”

„Ő volt a legkreatívabb tanár, akit valaha is ismertem.”

„Úgy éreztem, hogy az osztály része lehetek.”

„Nagyon humoros módon tanította az osztályát.”

„Ő volt az első tanárom, aki beismerte, ha tévedett.”

„Együttérzést mutatott, amikor az anyám meghalt.”

„Ő minden diák iránt tiszteletet mutatott, és soha nem hozott kínos helyzetbe az osztály előtt.”

A beszámolók alapján 12 tulajdonság körvonalazódott, amelyek a következők: felkészült, pozitív, magas elvárásokkal rendelkező, kreatív, igazságos, személyes kapcsolatra törekvő, a valahova tartozás élményét biztosítani tudó, együttérző, jó humorú, tisztelet adó, megbocsátó, hibáit beismerő.

Szeretném, ha a felsorolt tulajdonságokat végigjárnánk részletesebben, a fent említett tanulmányt véve alapul.

A hatékony tanár **felkészült**. Szaktudással rendelkezik, olyan információk birtokában van, amelyet teljes mértékben ért és megfelelően át tud adni, világosan magyaráz, érthetővé teszi a nehéz témákat is, példákat használ, összefüggéseket alkot. Számára könnyű az anyag átadása, mivel ő „naprakész”. Az, hogy a tanár a megfelelő információk birtokában legyen, szükséges, de nem elégséges feltétele a tanításnak, hiszen a tanítás nem csak információátadást jelent, hanem személyiségformáló folyamat.

A hatékony tanár **pozitív**. Pozitívan tekint a világra, optimista úgy a tanítással, mint a diákokkal szemben. Azt látja, hogy „a pohár félig tele van”, és ezt adja át a diákjainak is. Dicsér és elismer, azt sugallja, hogy a diákok is vegyék fel ezt az attitűdöt, és pozitívan viszonyuljanak egymáshoz, önmagukhoz.

A hatékony tanárnak **magasak az elvárásai**, és hiszi azt, hogy mindenki érhet el sikereket. Magasak az elvárásai önmagával szemben, magasak a diákokkal szemben is, viszont azt a hitet táplálja beléjük, hogy képesek elérni akármit. Folyamatosan többre sarkalja a diákjait. Építi önbecsülésüket, arra tanítja őket, hogy higgyenek önmagukban.

A hatékony tanár **kreatív**. Találékony abból a szempontból, hogy miként tanítsa az adott osztályt. Minden diák más, minden osztály különböző, ezért a tanárnak is rugalmasnak kell lennie, alakítania kell a leadandó anyagot az osztály igényei alapján. A tanítás során nagyon sok olyan pillanat adódik, amikor nem az eltervezettek alapján történnek a dolgok, ilyenkor

a spontaneitásnak nagy szerepe van, a tanár „elő kell tudjon kapni” egy megoldást, ami által tovább folytatódhat gördülékenyen a tevékenység.

A hatékony tanár **igazságos**. Egyenlő eséllyel és kiváltságokkal rendelkezik számára a diákok. Az osztállyal szemben felállított követelményei letisztultak és átláthatóak. Tudja, hogy igazságosság nem azt jelenti, hogy ugyanúgy kezelünk minden diákot, mert minden diák különböző, ezt a különbözőséget tiszteletben kell tartani, differenciáltan tanítani; igazságosnak lenni azt jelenti, hogy mindenkinek lehetőséget kell adni alkotni és sikert elérni, önmagát megvalósítani.

A hatékony tanárnak **személyes a kapcsolata** a diákokkal. Ismeri őket, tudja azt, hogy mik az erős

és gyenge pontjaik, ismeri a képességeiket, tanulási stílusukat. Személyes kapcsolatot épít ki velük, minél többet akar megtudni a diákjairól. Hogyan is tudná nevelni őket, ha nem ismerné a szokásaikat, azt amit szeretnek, amivel szabadidejüket töltik stb.? Mer személyes élményeket megosztani az osztállyal, önmagáról beszélni, sikereiről, kudarcairól, életéről. Ennek feltétele a hitelesség, hogy azt, amit képvisel, élje is.

A hatékony tanár **biztosítja a valahová tartozás élményét**. A diákok úgy érezhetik, hogy a helyükön vannak, jól érzik magukat az osztályban, részesei annak.

A hatékony tanár **együttérző**. A diákjai személyes problémákkal is fordulhatnak hozzá, meghallgatja őket. Ahogy Carl Rogers is megállapítja, az empátia, a bizalom, a kongruencia és az elfogadás légkörében minden személy alkalmassá válik a tanulásra.

A hatékony tanárnak van **humorérzéke**. Humort alkalmaz nehéz helyzetek feloldására. Együtt nevet az osztállyal. Van öniróniája. A humor segít a feszültségoldásban, segít átkeretezni nehéz helyzeteket.

A hatékony tanár **tiszteli** a diákjait. Nem szégyeníti meg őket. Az a tanár, aki tiszteletet ad, tiszteletet kap a diákoktól. Tiszteli azok magánéletét. Bizonyos helyzeteket négszemközt beszél meg velük.

A hatékony tanár **megbocsájtó**. Nem cipeli magával a sérelmeket, képes minden napot tiszta lappal indítani. Alkalmazza a megfelelő konfliktuskezelő stratégiákat, majd megbocsájtja a diákoknak a nem megfelelő viselkedést. Tudja azt, hogy a megbocsájtó attitűd segít abban, hogy a nehezen kezelhető diákokat is elérje. Ennek feltétele a diákok ismerete, tudatában lenni annak, hogy miért viselkedik úgy a diák, ahogy – temperamentumából fakadóan, vagy esetleg éppen egy nehéz perióduson megy át. Ezek ismeretében könnyebb letisztázni a konfliktusos helyzeteket és megbirkózni velük.

A hatékony tanár **képes beismerni, ha tévedett**. Elfogadja magát, és tudja, hogy nem tökéletes, nem is akar magáról tökéletes képet mutatni. Megengedi a diákjainak,

hogy kifejezzék eltérő véleményüket, megvitatja velük ezt. Vállalja hibáit, tévedéseit, szembenéz velük, törekszik azok korrigálására.

Az összes eddig felsorolt tulajdonság alapja a helyes önismeret. A tanárnak tisztában kell lennie önmagával. Az élete eseményeit fel kell dolgoznia ahhoz, hogy ne vigye be akaratlanul is a tanításba.

A diákoknak kifinomult érzékük van arra, hogy mi az, ami valódi. Nagyon pontosan figyelemmel kísérik azt, amit teszünk. Gyakran rá is kérdeznek, hogy az adott témát miként éli meg a tanár. Mindazt, amit át akarunk adni, csak akkor tudjuk meggyőzően átadni, ha valóban hisszük azt. A verbális kommunikációnkat mindenképp alátámasztják vagy cáfolják a nonverbális jegyek, és csak ennek a kettőnek az összhangja tud meggyőző lenni. Ez jelenti a hitelességet. A hitelesség szorosan összekapcsolódik a modellnyújtás fogalmával.

A tanár – a szülő mellett – modellé válik a diák számára. Ugyanúgy, ahogy a szülő tetteivel tanít, a tanár személyéből is az marad meg, amit tesz, és nem az, amit mond, sokkal inkább az, ahogy mondja. Ha tiszteletet adunk a gyerekeknek, ő is megtanul tisztelni, ha komolyan vesszük őt, megtanulja, hogy ő is komolyan vegye önmagát és másokat; ha pozitívan viszonyulunk hozzá, ha kiemeljük számára a mindennapokban rejlő örömeiket, ő is meg fogja látni azokat. Tanárként a kezünkben van a lehetőség formálni diákjainkat, épp ezért tudatában kell lennünk azzal, hogy mi az, ami által formálunk, ez pedig nem más, mint saját személyiségünk.

Bibliográfia:

Robert J. Walker. (2008). *Twelve Characteristics of an Effective Teacher*.

Carl Rogers. (2006). *Valakivé válni. A személyiség születése*. Edge2000 Kiadó. Budapest

Fonematikus hallás a kiejtési zavarok tükrében

Szász Edina

Fonematikus hallásnak nevezzük azt a képességet, amely által az ép hallással rendelkező gyermek a beszédhangokat pontosan megkülönbözteti egymástól. E rész-képesség zavara jellemző az óvodáskorú gyermekek körében. A fonematikus hallás fejletlensége egyik oka lehet a kiejtési hibáknak, hiszen a gyermek csak úgy ejtheti helyesen anyanyelvének hangjait, ha képes megkülönböztetni a helyes kiejtést a helytelentől. Ez azonban csak megfelelően fejlett fonematikus hallással valósulhat meg. E képesség hiánya miatt a gyermek nincs tudatában helytelen kiejtésével.

A fonematikus hallás jól kialakítható és fejleszthető különböző célirányos gyakorlatokkal, amelyeket az óvodapedagógusok is alkalmazhatnak tevékenységeik során. Ezzel a logopédiai munkát erőteljesen segíthetik, hiszen a kiejtési hibák javulását vagy akár megszűnését érhetik el, amennyiben azt a fonematikus hallás fejletlensége okozza.

A kiejtési zavarok oka nem minden esetben a fonematikus hallás fejletlensége!

A fejlesztés során érdemes figyelembe venni, hogy a gyengén fejlett fonematikus hallással rendelkező gyermekek nehezen vagy egyáltalán nem tudják megkülönböztetni a hasonló hangzású (pl. zöngés-zöngétlen) hangokat. Ezért kezdetben olyan hangok megkülönböztetését gyakoroljuk, amelyek hangzásban jól elhatárolhatóak (pl. k-s hangok), majd fokozatosan haladjunk az akusztikusan hasonlóak felé. Ugyanakkor a tevékenységek legelején hangszerek hangjaival is játszhatunk. Például a gyermekeknek bemutatunk három hangszert (pl. dob, trombita, gitár), majd arra kérjük őket, hogy csukják be a szemüket, s a pedagógus megszólaltatja az egyik hangszert, a gyerekeknek pedig ki kell találni,

melyiknek hallották a hangját. Ez a beszédhangok megkülönböztetésének jó elővetítése lehet.

Az óvodás gyermekek esetében kiemelkedően fontos szerepe van az auditív és vizuális inger összekapcsolásának, mivel így könnyebben megjegyzi és elsajátítja az ismereteket. Így a különböző hangokhoz hívóképeket társítunk (pl. a „K” a kakas, a „S” a vonat hangja), majd arra kérjük a gyerekeket, mutassanak arra a képre, amelyiknek a hangját hallották. A hívóképek mindig legyenek a gyermekek előtt. Fontos, hogy kezdetben a különböző hangokat önállóan különböztetjük meg, majd amikor már a gyermekek biztonságosan elhatárolják őket egymástól, elkezdhetjük szótagokban, majd szavakban differenciálni. Amikor szavakban kezdjük „keresni” a hangot, először csak egy hangot gyakoroljunk, arra kérve tanítványainkat, hogy jelezzék (pl. tapssal, forgással, stb.) ha hallják az adott hangot. Később a különböző hangok helyének az azonosítását (szó elején, végén, közepén) is begyakoroljuk az óvodásainkkal.

A fonematikus hallás fejlesztésének a fent leírtak az alapjai, amiket az óvodapedagógusok természetesen különböző játékok segítségével valósíthatnak meg, ezáltal nagymértékben segítve a logopédiai munka menetét.

Cincogi család csodája

Böjte Kinga - pszichológus

Cincogiék lakásán, ami egy összkomfortos egérlyuknak számított a mai világban, javában állt a mindennapi zsidvásár. Egérmama szorgalmasan rendezte a csemetéit, Egérpapa jó tanácsokkal látta el őket, hogy aznap mindenki szerencsével járjon, szorgalmas legyen, na meg figyelmes és bátor.

Cincogiék átlagos városi szürkeegér családnak számítottak, de volt bennük valami különleges és erre csak azután jöttél rá, miután betekintést nyertél mindennapi hajszás életükbe.

A család feje, Főcincogi egérpapa, egyszerű, szorgalmasan rágszáló, kölykeket imádó egér volt. Cincogó Cecília, vagyis Cincogó Ceci az egérmama volt, az a családtag, amely mindig összetartotta a családot és jámbor, melegszívű lény lévén mindig megpróbált a szívével látni. Az ifjú egérkisasszony, Cincogi Sziporka, úgy gondolta, hogy ő a világ legszebb cincogó leányzója, akinek legfontosabb elfoglaltsága saját szépségének ápolása és egy fitt egér úrfival való házasság nyélbeütése volt. Na, de ne gondoljuk, hogy csak szépséges volt, hanem szépségéhez szorgalom, kitartás és leleményesség is társult. Cincogi Zsivány fiatal serdülő egérkölyök volt, akinek fejéből folyamatosan hajmeresztőnél hajmeresztőbb ötletek láttak napvilágot, bár bátor volt, de az néha vakmerőséggé fajult és vakmerősége miatt folyamatosan a „cseberből vederbe” szokás követője volt. Cincogiék legfiatalabb tagja, Cincogi Szerényke volt, növesben levő csendes, befelé forduló egérfióka.

- Tessék készülődni, szedjétek magatokat, üljetek asztalhoz, egyetek és indulás!

Mindenki asztalhoz ült és várták a reggeli meglepetést. Egérmama a szekrényből elővette a penészes franciasajt darabkákat és kiosztotta a családtagoknak.

- Neked is egy darab Zsivány, vegyél magadnak Sziporka, tessék Szerényke egy darabka!

Boldogan cincogtak és sietve felkeltek az asztaltól. Szerényke búsan bámult maga elé, nézegette a sajtdarabkáját s egyre csak az járt a fejében, hogy őt biza nem szereti senki, mert neki jutott a legkisebb falat. „Vajon mit tehettem?” - kérdezte magától - „Mért mindig nekem jut a legkevesebb? Életemben egyszer én is első szeretnék lenni!”

Egérmamának csak későn tűnt fel szótlán Szerénykéje, kedvesen odament melléje s megsimogatta a buksiját.

- Mi van veled, drága csemetém? – kérdezte.
- Semmi baj mama, csak olyan igazságtalan a mai világ! – válaszolta.

Hát biza Cecin volt a sor, hogy fölkapja a fejét – „Honnan tud ez a kiskölyök ilyesmit?” – tette föl a kérdést magában.

- Miből gondolod lányom, hogy az úgy van, ahogy te mondd?

- Tudod, drága mama, úgy érzem, hogy ti engem nem is szerettek annyira, mint a testvéreimet, hisz mindig a

legkisebb falat jut nekem és örökkön örökké én vagyok az utolsó, akinek kiosztod a napi falatokat. Ugye ez azért van, mert én vagyok a kicsi és a gyámoltalan, akit mindenki félretesz?

Édesanyja annyira meglepődött a Szerényke szemeiből tükröződő fájdalom láttán, hogy megrökönyödésében szóhoz sem jutott. Tehetetlennek érezte magát, és nem tudta, hogy hogyan magyarázza el a fájdalommal teli egérleányzónak, hogy a szeretetet nem a sajtdarabka nagyságával mérik.

- Drága egyetlen aranyom, tudod, hogy nem az a fontos, hogy mekkora a darabka vagy a falatka, hanem a szeretet, amivel eléd tesszük, és hogy mindig gondodat viseljük.
- Jó, de nekik miért jár nagyobb sajt? – kérdezte Szerényke.
- Hát azért, mert minél jobban növünk, annál többet kell, hogy együnk, hogy fejlődjünk.
- És mi egerek, milyenek vagyunk?
- Hát biza mi egerek azért vagyunk nagyszerűek, mert ebben a kicsi testben nagy szív lakozik, ami akkor is tud szeretni, ha tévedünk vagy búsak, szomorúak vagyunk, és akkor vagyunk igazán csodálatosak, ha boldogak lehetünk.

Filmek, videók használata az (anyanyelv)oktatásban

Csiszér Csilla,
magyartanár
Kádár Márton Általános Iskola,
Mezőpanit

A film olyan tényező életünkben, amely mindennapjaink részévé vált. Mozgóképi szövegekkel vagyunk körülveve életünk szinte mindegyik területén. Diákjaink nagyon sok mozgóképen alapuló szöveget (filmet, reklámot, számítógépes játékot stb.) fogyasztanak, és annyira hozzászoktak ezek ingergazdagságához, hogy egyre nagyobb kihívás számunkra a diákok érdeklődésének felkeltése és megtartása a hagyományos eszközök alkalmazásával. Éppen ezért természetes, hogy a filmes eszközökkel készített anyagoknak helyük van az oktatásban, így a magyarórákon is. Az alábbiakban néhány fontos szempontot szeretnék összefoglalni a filmek kiválasztásával és alkalmazásával kapcsolatban, valamint be szeretném bizonyítani, hogy a mozgóképes anyagot a szórakoztatásnál és szemléltetésnél magasabb szinten, jól kidolgozott oktatási módszerként is fel lehet használni.

Még mielőtt bármilyen filmet is bevinnénk az osztályba, fontos leszögeznünk, hogy hogyan kapcsolódik a tanórához, mi a pontos célunk vele, milyen kompetenciát kívánunk vele fejleszteni, és hogy segítségünkre van-e ebben az adott film. Ha ugyanis nincs jól meghatározott funkciója, akkor csupán szemléltető eszközként vagy kikapcsolódásként használjuk a filmet.

A filmek, videók esetében a tanárnak előtte végig kell néznie, ki kell választania a megfelelő részleteket. Figyelembe kell vennie, hogy mind minőségileg, mind az életkornak, a gyerekek érdeklődési körének megfelelő legyen. Nem árt felmérni kérdőívekkel vagy beszélgetéssel az osztály érdeklődési körét, hobbiját, így könnyebben találunk majd olyan filmanyagot,

ami a gyerekeket is érdekli. Figyelnünk kell a film tartalmának az érvényességére, autentikusságára és arra is, hogy az adott tartalom megjelenítése követhető legyen. Fontos, hogy érthető, érzékletes legyen a nyelvezete.

Bármilyen műfajú filmet be lehet vinni a tanórára. A **játékfilmeket és rajzfilmeket** szinte minden tantárgy esetén jól fel lehet használni, és a gyerekek is szeretik ezeket. Műfajuk ugyanis kitalált történetekre épít, a filmbeli eseményeket jelenetekbe tagolja. Ide sorolhatóak az adaptációk is, amelyekre, ha nem az eredeti mű konkurenciájaként tekintünk, érdekes összehasonlításokra, újabb értelmezésekre ad lehetőséget.

A **dokumentumfilmeket** szokták leggyakrabban a tanórán felhasználni, viszont ezek nem tartoznak a gyerekek kedvencei közé. Tanácsos olyan dokumentumfilmet választani, amelyben a gyerekek is érintettek, vagy kiválasztani több, izgalmasabb részletet belőlük. Számos típusa közül válogathatunk: ilyen a propagandafilm, a természetfilm, az ismeretterjesztő, valamint a portré, amely egy jellegzetes vagy tanulságos életutat kísér végig. A mindennapi műfajok közül a **reklámfilmek** is nagyon jól felhasználhatóak, főként ha érvelő szövegtípusnak tekintjük és ekként vizsgáljuk őket. A legtöbb reklám valódi problémahelyzetet kínál, amelyekről vitatkozni lehet. A **videómegosztó oldalak** is jól felhasználhatóak, a pedagógus részéről azonban némi plusz felkészülést igényel az adott témakörhöz megfelelő videó megtalálása, a videóhoz kapcsolódó feladatok kitalálása, a lehetséges vizsgálódási

szempontok megfogalmazása.

A harmadik fontos kérdés az, hogy milyen hosszúságú filmet válasszunk. Az 50 perces órákba nem fér bele egy hosszú, 90-100 perces film. Vagy éppen a befejezésről maradunk le, vagy a következő órán kell folytatni, és éppen a filmre történő reflektálás, a film feladatokkal történő értelmezése marad el. Éppen ezért, ha teljes filmes alkotást szeretnénk megmutatni, érdemes rövidfilmet vagy kisfilmet választani. Így rálátást kapunk a film egészére, és feladatok végzésére is marad idő. Újra lehet őket nézni, így a gyerekek motivációja sem lankad.

Amennyiben mégis hosszú filmet választunk, érdemes részleteket kiemelni és a filmet didaktikai szempontból több részletre tagolni, a részletek közötti szünetekben pedig feladatokkal feldolgozni a látott részeket. A filmnézésnek ezzel a módjával nemcsak jobban tudnak majd az apró elemekre figyelni, hanem a megértés folyamata is leellenőrizhetővé válik, a feladatok folyamán.

Fontos, hogy a filmmel dolgozzanak, funkciója legyen. A filmmel való munka megtörténhet a vetítés végén, de közben is, szakaszosan. Át kell gondolnunk, hogy milyen feladatokat tudunk alkalmazni, milyen gyakorlatokat enged meg az adott film. A tanóra céljának, követelményeinek függvényében egy adott filmhez más és más gyakorlatokat lehet illeszteni. Mindemellett azonban elengedhetetlen néhány feladat, amellyel bevezetjük a filmnézést, ellenőrizzük a megértés mértékét, vagy befejezzük az órát. Végezetül álljon itt néhány feladat, amelyet fel lehet használni:

Film(át)írás

A gyerekeknek el kell képzelniük a film folytatását és meg kell írniuk azt. Ennek a feladatnak egy másik változata az, hogy át kell írniuk a film végét úgy, hogy az másképpen végződjön.

Interjú a rendezővel

A megnézett film után a gyerekek párban dolgoznak, interjút kell készíteniük a film rendezőjével. Egyiknek a rendező, a másikkal az újságíró szerepét kell eljátszania. Az újságírónak kérdéseket kell feltennie a rendezőnek a filmmel kapcsolatos elképzeléseiről, az eljárásról, az adaptációról stb., a rendezőnek pedig válaszolnia kell ezekre. Szerepet is cserélhetnek.

Jóslás

A gyerekeknek a film témáját és hangulatát kell a film címéből, plakátjából, a filmelőzetesből vagy a címadó dalból megjósolniuk. Kinyomtathatunk egy-két képet is a film jeleneteiből és ez alapján kell következtetniük a film témájára. De megnézhetünk a film elejéből egy rövid részletet, amit majd folytatniuk kell akár szóban, dramatizálva, akár írásban, elbeszélő fogalmazás formájában.

Kép nélkül

Ebben az esetben a filmet kép nélkül, csak hanggal nézik meg. A párbeszéd, a zajok, a zene az, ami kapaszkodóként

szolgál a történet megalkotásához. A feltétel csak az, hogy a hanghatások olyan érzékletesek, tömörek legyenek, hogy valamilyen képet tudjanak alkotni a gyerekek annak alapján. A feladatot végezhetik csoportban vagy egyénileg is.

Szereplőválogatás

Az osztályból kiválasztunk három diákot, akiknek a rendező és segédei szerepébe kell behelyezkedniük; ők összeírják néhány szempontot, hogy a film egyes szereplőinek megformálásához a színészeknek milyen külső és belső tulajdonságokkal kell rendelkezniük. Az osztály többi része kiválaszt egy-egy szereplőt és egy rövid monológgal felel meg a szereplőválogatásra. A rendezőnek és segédeknek ki kell választani, hogy melyik szerepre ki a megfelelő személy.

Szinkronizálás

A filmet hang nélkül nézetjük meg. A gyerekek megfogalmazhatják elképzeléseiket a helyzetről, a cselekményről, a szereplők párbeszédéről, a nyelvezetről. A film második újranezése során szinkronizálniuk kell a filmet (akár rögtönözött, akár előre megírt párbeszédekkel). A végén meg lehet nézni a filmet hanggal együtt és összehasonlítani a párbeszédekkel.

Tolmácsolás

Kiírunk néhány nehezebb fogalmat vagy mondatot, amelyek elhangzottak a filmben és a gyerekeknek ezeket a szavakat kell magyarázniuk, szinonimát keresni rá vagy átírniuk a mondatot. Ez a feladat elősegíti a film pontosabb megértését.

Villamosságok

Egy diák a film egyik szereplőjének a nézőpontjába helyezkedik, és igyekszik válaszolni azokra a kérdésekre, amelyeket osztálytársai tesznek fel neki a szereplő indítékairól, tetteiről. A feladat segít behelyezkedni a film cselekményvilágába, rávilágít a cselekmény ok-okozati összefüggéseire, az adott szereplő érzéseire, lehetséges gondolataira.

Bibliográfia:

HORVÁTH Beáta: *Vizuális program a hatosztályos gimnázium számára: Új Pedagógiai Szemle*, 48. évf, 2. szám, Bp., 135-138.

1. KOZÁR Zsuzsa – Jakab György: *Mozgókép-kultúra és médiaismeret az iskolában* In: *Új Pedagógiai Szemle*, 48 évf, 1. szám, 1998, Bp., 157-160.
2. M. TÓTH Géza: *Médiaoktatás az irodalomórán: Új Pedagógiai Szemle*, 48 évf, 11 szám, 1998, Bp., 52-62.
3. NEMESNÉ SZENTPÉTERY Melitta: *Filmkészítés alsó tagozaton, projekt munkával* In: PÁLFI Erika (szerk.): *Médiatudatosság az oktatásban, Konferenciakötet*, Bp, 2013, 157.

A csodaváró

György Zita Enikő - iskolapszichológus

Nem tudom, hogy a szülők szoktak-e csodát várni. Mert a Karácsony a gyermekek számára a csoda várása. Valamit nagyon szeretnének, valamire nagyon vágnak, és alig várják a napot, hogy elközelítsen, mert akkor meglátják, amit napok, hetek óta vártak. Tele vannak izgalommal, várakozással, és ez csak fokozódik. A betetőzés az, amikor karácsony este meglátják a ragyogó fényeket, betölti a lakást a fenyő és a finom sütemények illata, előttük vannak a becsomagolt ajándékok, amik a titkot rejtik; és tudják, hogy ez mind nekik szól. Fel sem merül bennük, hogy a csoda talán nem valósul meg.

Ez a következő egy megtörtént eset, a világhálón kering, egy kislányról. A család nagy terhet hordott. A kislány, Tess öccse igen megbetegedett. A szülők visszafogott, aggódó suttogásából megértette: nagy a baj. Itt már csak a csoda segíthet...

Tess bement a szobájába és a szekrénykéje mélyéről előhúzott egy befőttes üveget. Kiöntötte a padlóra az üvegben lévő érméket, és gondosan számolni kezdte. Háromszor is megszámlolta, mert a végösszeget nagyon pontosan tudnia kellett. Nem hibázhatott. Ezután óvatosan visszatöltötte a pénzérméket az üvegbe, rázárta a tetőt, és kisurrant a hátsó ajtón. A hat háztömbnyire lévő patikába ment. Belépett. A patikus egy jól öltözött férfivel beszélgetett a hátsó helyiségben. A kislány türelmesen várt a gyógyszerészre, de az nagyon el volt foglalva. Látszólag nagyon fontos dolgokat beszéltek meg.

Tess megcsoszogtatta a lábát a padlón. Semmi. Megköszörülte a torkát úgy, hogy eléggé hallható legyen. Ez sem keltette fel a patikus figyelmét. Végül kivett egy érmét az üvegből és megkocogtatta a pult üvegét. Ez hatott!

– Te mit szeretnél? – kérdezte a patikus

érezhetően bosszús hangon. – Éppen a testvéremmel beszéltek Chicagóból, akit már ezer éve nem láttam – tette hozzá ingerülten.

– Én pedig az én testvéremről szeretnék beszélni veled – mondta Tess a patikusnak, hasonlóan bosszús hangon. – Az öcsém nagyon beteg és egy csodát szeretnék venni neki.

– Tessék? – fordult hozzá a patikus, kikerekedett szemekkel.

– A neve Andrew és valami csúnya dolog nő a fejében. Az apukám azt mondta, hogy csak egy csoda mentheti meg őt. Hát, tessék mondani, mennyibe kerül egy csoda?

– Kislányom, mi nem árulunk csodákat. Sajnos nem tudok neked segíteni – felelte a patikus, kicsit megenyhülve.

– De nekem van pénzem, meg tudom fizetni! Itt van. Ha nem lenne elég, kipótolom. Csak mondd meg, mennyibe kerül.

A patikus testvére – a jól öltözött férfi – lehajolt a kislányhoz és megkérdezte:

– Mondd csak, miféle csodára van az öcsikédnek szüksége?

– Azt nem tudom – válaszolta Tess könnyes szemmel –, csak azt tudom, hogy nagyon beteg, és anyu azt mondta, hogy operációra lenne szüksége. De apu nem tudja megfizetni, ezért szeretném odaadni az én pénzemet.

– Mennyi pénzed van? – kérdezte a chicagói férfi.

– Egy dollár és tizenegy cent – felelte Tess, alig hallhatóan. – Ez az összes, ami van, de tudok többet is szerezni, ha kell.

– Nahát, milyen csodálatos véletlen – mosolygott a férfi. – Egy dollár és tizenegy cent, éppen az a pontos összeg, ami egy kisfiú csodájának az ára. – Egyik kezébe tette a pénzt, a másikkal kézen fogta a kislányt: – Vezess engem haza hozzátok, szeretném látni az öcsédet, és találkozni a szüleiddel. Lássuk, hátha van nálam egy olyan csoda, amit te szeretnél.

A jól öltözött férfi Dr. Carlton Armstrong sebészorvos volt, aki idegsebészetre specializálódott. Ingyen elvégezte az operációt a kisfiún. Nem telt

bele sok idő, és Andrew ismét otthon volt, épen, egészségesen. Anya és apa boldogan beszéltek arról, hogy ez a műtét egy csoda volt.

– Nem is tudom, mennyibe került volna – suttozta anyja.

– Tess mosolygott. Ő pontosan tudta, hogy mennyibe került a csoda: egy dollárba és tizenegy centbe. No meg egy gyermek töretlen hitébe.

Bizony a csoda itt van és lehet mellettünk. Bármikor megérinthet és átjárhat minket, szülőket, nevelőket is. Csak várni kell. Meg kell tanulni szívünket újra arra a várakozó állapotra hangolni, csodákban gondolkodni. Nem szabad problémák, terhek miatt lefelé nézni, és egyre borongósabban látni a körülöttünk levő dolgokat. Engedjük magunkban felelevenedni a gyermeki hitet és a várakozás képességét. Ez jót fog tenni nekünk is és a családuknak is, hiszen a családuknak is arra vágyik, hogy megbízzunk bennük. Képesek a megváltozásra, a jóra. Fel kell támadnia a hitnek és a bizalomnak.

Adjunk esélyt a gyerekeinknek, társuinknak, hogy megváltozzanak. Beszéljünk róla. Mondjuk ki: „Én hiszem, hogy ez a Karácsony jobb lesz, mint az eddigiek! Esélyt adok mindenkinek, hogy máshogy beszéljen.” „Kezdjünk mindent előlről.” „Úgy akarok én is beszélni veletek, mintha soha nem bántottuk volna meg egymást.” Ez bizony erőfeszítést igényel tőlünk. Ne a régi reakciókat használjuk. Álljunk meg egy-egy eseménynél és gondoljuk át, mit válaszolunk, mondunk. Azt hiszem, egy családuknak mindig mindenki úgy érzi, hogy ő csak reagál a másik figyelmetlenségére, szeretetlenségére, önzőségére vagy bántására: nem ő kezdte el a rosszat. Itt az idő, hogy ezeket a rossz reakciókat jókkal váltsuk fel, azaz megváltoztassuk. Bocsánatot kérni és megbocsátani – erre a legjobb lehetőség pont Adventkor és Karácsonykor van.

Legyen ez most a karácsonyi csoda minden szülőnek és nevelőnek, hogy újat tudunk kezdeni, hinni tudunk saját maguink, beszédünk és családuknak jó irányba való változásában.

Kívánom, hogy a jó Isten tegyen csodát a mi életuinkben is, és azt mindig tudjuk a megfelelő módon észrevenni. Boldog Karácsonyt, békességet, egészséget, vidámságot és temérdek szeretetet kívánok mindenkinek az Új Évben!

Az Idő adománya

Szilágyi (Csíki) Andrea

Diadalmasan haladó percek,
Elmében kattogó emlékek
Hasogatják szét éveinket,
Éltetik életképeinket.

Másodpercek töredéke felráz,
Mögöttünk lapul a fiatalos láz.
Létünk kísérgeti tengernyi pillanat,
Egyik szemünk jelenbe, másik múltba ragad.

Ma vagyok a biztos, holnap bizonytalan,
Feneketlen rejtélyben, ködös zavarban.
Létünk titka kérdőjelként feszít,
Az Elmúlás mánusa egyszer ránk tekint.

Érezd a pillanatot! Most és itt!
Jobb kezed a Szeretet, bal a Hit.
Pozitív energiád határtalan,
Fontos helye van az Idő dobozában.

Tedd azt és úgy, mint még soha,
Bár az élet néha mostoha.
Szilárd akaratod hajód kapitánya,
El nem csaphat a Félelem hulláma.

Az Akarom sziklája erős,
A Bátorság hegységén sok a hős.
A Megpróbálom országa vár,
Nem adom fel! zúgja a határ.

A Nehézség városai sötétek,
Piszkos alanyainál rejtett lövedékek,
De a Kitartás utcája nem vezet zsákba,
Az Elismerés gyakran veregethet hátba.

Az iskola- és pályaválasztási tanácsadás

Bíró Szász Enikő

Az iskola- és pályaválasztási tanácsadás feladata segítséget nyújtani a motivációk korai tudatosításában, az értékrend tisztázásában és a motivációk helyes sorrendjének a kialakulásában. A pályaválasztási tevékenység hatékonysága a pályaismeret és az önismeret (képessegek, érdeklődés) megvalósulási fokától függ. A képessegek nagyon fontos szerepet játszanak a munka sikere, illetve a szakmai elégedettség szempontjából. Az emberek teljesítményszintje nemcsak a képessegeiktől, hanem a személyiségi tulajdonságaiktól is függenek. A pályaválasztási tanácsadás legfőbb célja, hogy rávilágítsunk a diákok képessegeinek a minél szélesebb körű felhasználhatóságára, az érdeklődési kör bővítésére, ugyanis a modern társadalom a piactudatosság rugalmas, minden követelményhez jól alkalmazkodó személyt követel, aki élete során képes többször is pályát változtatni.

A pályaaorientációs tevékenység célja: segíteni a tanulót az iskola/pálya megválasztására vonatkozó döntésének a meghozatalában önállóan, személyiségi tulajdonságainak, képessegeinek a figyelembe vételével, a külső hatások lecsökkentésével. Iskolapszihológusként a célok megvalósítása érdekében több kérdésre is választ kell keresni:

Milyen elképzelései, vágyai vannak a jövőbeli szakmáját illetően?
Milyen képessegekkel, tulajdonságokkal rendelkeznek?
Hogyan helyezhetők egyensúlyba a tanuló személyiségi vonásai,

képességei, valamint a társadalmi követelmények?

Az iskola- és pályaválasztási tanácsadás módszerei

A pályaaorientációs tanácsadás több módszer által éri el céljait:

Informálás: a középiskolai hálózat ismertetése, az iskolák rövid bemutatása, a felvételi szabályok (bejutási általánosok) közlése, különböző foglalkozások ismertetése

Filmvetítés: E módszer hasznos, mivel a probléma több szempontból is megközelíthető, életszerűbb, gyakorlatiasabb, könnyebben feldolgozható, főleg ha beszélgetés, véleménynyilvánítás, vita követi

Munkahelyi látogatások: Különböző szakmával rendelkező személyek meghívása

Beszélgetések középiskolás diákokkal

Középiskolák börszóján való részvétel

Véleményem szerint a pályaválasztási tevékenység leghatékonyabb formája a csoportos tevékenység, mert a tanulóknak lehetősége adódik ezekben aktívan részt venni, fejlődik az önértékelése, valamint egy mélyebb önismerethez juthat. E tevékenység keretében alkalmazhatóak a megfigyelések, beszélgetések, viták, ötletbörzék, szerepjátékok, feladatlapok, és nem utolsósorban a pályaválasztási kérdőívek.

Pályaaorientációs témakörök

Önismeret

Képességismeret

A foglalkozások, pályák megismerése

A különböző szakmák iránti érzetek felszínre hozatala

A képessegeknek megfelelő szakmák összegyűjtése

A foglalkozások és képessegek megfeleltetése

A középiskolai hálózat megismerése

A vágyak és a továbbtanulási lehetőségek megfeleltetése

A felsorolt témák által a tanulók általános ismeretekhez jutnak a pályaválasztás fontosságáról, a képessegeikről, a létező pályákról, iskolákról. A csoportfoglalkozásokon a tanulóknak lehetőségük adódik arra, hogy a gyakorlatban is kipróbálják ezeket az információkat, és csoporttársaik tapasztalataiból is tanuljanak.

Irodalom:

Szilágyi, K. (2010) Pályát választók, munkafüzet, Calibra Kiadó, Budapest

Országos Munkaügyi Központ (2012): Képességek. Ismerd meg magad! Pályaaorientációs füzetek, Budapest

Ünnepnap: Mit ajándékozzunk?

Hajdu Edit, tanítónő
1-es Számú Gimnázium, Marosludas

Egész évben bizony sok-sok ünnepnap van. Az egyik izgalmas várakozással jár, a másikon szép ruhát vehetnek fel, a harmadik ajándékot hoz, a negyedik farsangi mókát, az ötödik több napos pihenést. A hétköznapok között is akad piros betűs ünnepnap, és akad olyan is, amit nem jeleznek piros betűk, de mégis mindenki ünnepnek tart.

Amikor közelednek az ünnepek, mindenki lázasan készülődik ezekre. Ám nemcsak a finom ételek, a szépen kitakarított lakások jelzik az ünnepeket. A szeretet a fontos, és ezt a szeretetet az emberek igyekeznek kifejezni: ajándékokkal lepik meg egymást. De a technika századában csak azt tekintik igazi ajándéknak, amiért bementek a nagy bevásárló központokba, ami csillog, ami drága.

Világunk felnőttekre szabott. Méretei, eszmeisége a „NAGYOK” elvárásait tükrözi. Ebben a zaklatott, nehezen érthető világban kell, hogy legyen helye a gyerekeknek.

A ma gyermeke a technika századában született. A technikai megvalósítások aránytalanul nagy helyet foglalnak el a felnőttek, és ezáltal a gyermek életében is. Alig születik meg, már rendelkezésére állnak a különböző készülékek: videó, számítógép, okostelefonok és egyébek. Játsszani is már szinte csak távirányítású játékokkal hajlandó, lenézi azokat, akiknek nincs ilyen „aprósága.” Nem értik meg azokat, akik csak azt kívánják, hogy ériék el a fogast, győzzék le az óriást, legyen varázscseruzájuk

és hétszín viráguk.

A nagyon sok gép megkönnyíti munkánkat, mégis egyre többen panaszkodunk arra, hogy nincs időnk, nem jut időnk mindarra, amit szeretnénk. Robotolunk, hogy tiszta legyen lakásunk, hogy bőségesen terített asztal várja vendégeinket... De mindezek mellett elfelejtjük, hogy az igazi ünnep szívünkben kell érezzük, át kellene éljük a várakozás örömét. Elhanyagoljuk gyermekeinket, miközben a közös munka, az együtt töltött idő biztosan emlékezetessé teszi az ünnepek előtti napokat.

Az ünnep élményszerűségét növeli, és értékesebbé teszi a közös készülődés. A gyermekek általában szeretik hasznosítani magukat. Alapozni lehet az ösztönös gyermeki tenni akarásra, és ezt a cselekvési vágyat tudatos, örömteli munkává lehet fejleszteni. Fontos úgy megszervezni, hogy ösztönzést kapjanak a munkára, örömeiket leljék a kezük által létrehozott „csodákban”.

A tavaly elsős osztályom volt, nagyon sok órán beszélgettünk a Karácsonyról. Olyan szépen meg tudták fogalmazni, mit ünnepelünk, hogyan illik viselkedni, mit kellene tenni otthon, de az osztályban továbbra is megmaradt a sértegetés, a gúnyolódás, a véletlen letaposás, félrelökés...

Egyik adventi zsákocskából került elő ez a feladat:

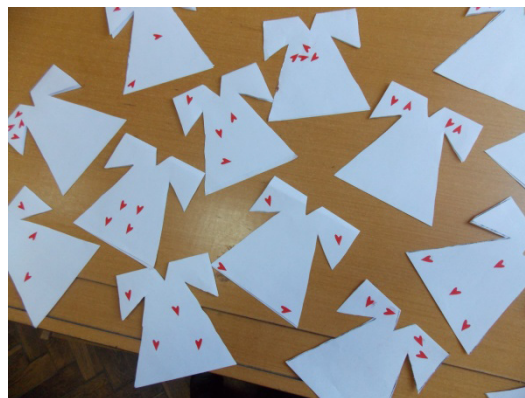
Készítsd el a te jóság ingedet!

Ilyen hófehér ingekkel kezdtük:

Mindennap díszítették a saját ingüket, a viselkedésüknek megfelelően piros, narancssárga vagy fehér szívecskével:

Ettől a feladattól, és attól a gondolattól, hogy haza fogják vinni a jóságuk látható nyomait, látható viselkedési változáson ment át az osztályom.

Ha ilyen ajándékokkal lepik meg szeretetteiket, átélik az ajándékozás örömét. Megtapasztalják, milyen jó érzés adni, s ezért érdemes fáradozni egy kicsit. Aki vállalja a próbálkozás nehézségeit, és bízik ügyességében, azt is megtanulhatja, hogy az emberi kéz a legügyesebb szerszám. A közös tevékenység ideje alatt alkalom adódik a beszélgetésre, és ráhangolódni az ünnepre.

Nincs olyan gyermek, aki ne szeretné az ünnepeket, s milyen jó lenne, ha mindenki jókedvre derülne ettől a szótól: **ünnepnap**. És ha valóban átélnénk az ünnepet, akkor szépek, tiszták lennének lelkeink is, és a reménység illata áradna minden házban.

Egér a magtár alatt

Szász Réka, tanítónő

A magtár alatt egér lakott. Volt a magtár padlójában egy lyuk, s a kis lyukon lepergett a gabonaszem. Jól élt a kis egér, de el akart ám hencegni a jómódú életével. Nagyobb lyukat rágott, s meghívta magához a többi egeret is vendégségbe.

– Gyertek hozzám – mondta –, jól megvendégellek! Leszételembővenmindegyiketeknek.

Hát amikor az egereket a házához vezette, látta, hogy nincsen lyuk. A paraszt a nagyobb lyukat már észrevette a padlóban, s egykettőre be is tömte.

Egér a magtár alatt

1. Kösd össze az összetartozókat!

paraszt

magtár

gabonaszemek

2. Egészítsd ki a hiányos mondatokat, a fenti szavakat felhasználva!

A _____ a gabona tárolására való épület.

A _____ a mezőn dolgozó munkás.

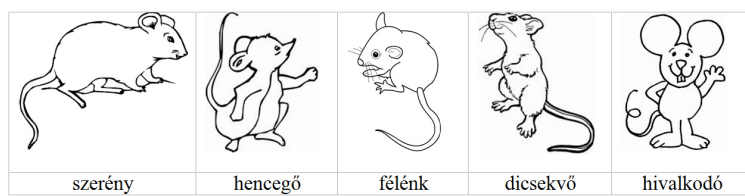
A _____ et megőrlik, majd a lisztből kenyeret sütnek.

3. Színezd ki az igaz kijelentések előtti négyzetet!

- Az egér a magtár alatt lakott.
 A magtár padlóján volt egy nagy lyuk.
 A lyukon lepergett a gabonaszem.
 Az egér éhezett.
 Nagyobb lyukat rágott.
 Hencegni akart jómódú életével.
 Meghívta vendégségbe a többi egeret.
 A paraszt elvitte a magtárból a gabonát.

4. Másold le azt a részt, amelyben meghívja barátait az egér!

5. Színezd ki azokat az egereket, amelyek a mesében szereplő egérrel azonos tulajdonságúak!

6. Mely közmondások illenek a meséhez? Húzd alá!

Akinek nem inge, ne vegye magára.

Sok kicsi sokra megy.

Ki sokat markol keveset fog.

Ki a kicsit nem becsüli, az a nagyot nem érdemli.

7. Másold ki a meséből a hosszú mássalhangzókat tartalmazó szavakat!

8. Keress egy szótagú szavakat!

9. Rajzolj a mese alapján!

A Neuro-Lingvisztikus Programozás alkalmazása a betűk tanulásában

Székely Hajnal, történelem-földrajz tanárnő,
Koronkai Általános Iskola

A **neuro-lingvisztikus programozás (NLP)** egyrészt tapasztalatokra épülő konkrét pszichológiai, pszichoterápiás és kommunikációs technikák rendszere, amely a nyelvhasználatot és viselkedést tanulmányozva a kiválóság struktúráját igyekszik megfejteni, ezzel megismételhetővé és elsajátíthatóvá tenni az egyes ember számára. Az így elsajátított tudás azután alkalmazható az NLP szerint az élet bármely területén, ahol a hatékony kommunikáció, mint releváns szempont megjelenik (nevelés, vállalatvezetés, üzleti élet, politika stb.). Az NLP szakmai megítélése megosztott, mivel módszerei nem a klasszikus múltat elemző megközelítést alkalmazzák, hanem eredményközpontú változásokra törekszenek, így nem illeszkednek a tradicionális iskolák tanításaihoz. Az NLP többnyire nem része a pszichológusképzésnek.

(wikipedia)

Minden ember három érzékelést alkalmaz: vizuális, auditív és kinezetikus. De mindenki különböző módon használja ezeket: van aki inkább az auditív érzékelést használja gyakrabban és többet, más a vizuális érzékelést használja inkább. Moderátorként tudni kell, hogy a célszemély milyen érzékelést használ inkább. Egy terület, ahol a stratégia és a szintaxis nagyon fontos, az a tanulás.

Miért nem tud sok gyerek tanulni? Két fontos ok létezik: a pedagógus nem ismeri a tanuló stratégiáját, és a tanár nem ismeri pontosan a tanulók tanulási stratégiáját. Azon gyerekek esetében, akik nem tudnak tanulni, az ok legtöbbször a stratégia hiánya. A tanulók szavakban, arcimikáival, testtartással árulják el a stratégiájukat. A stratégia egy adott reprezentációs rend.

A vizuális tanulók gyorsan beszélnek, mindent képekben mondanak el. Az auditívak jól megválogatják a szavakat, halkabban beszélnek, lassabban, ritmusosan: *Ez ismerősen hangzik nekem. Hallom, amit mondasz. A kinezetikusok mély hangon beszélnek: Várom, hogy*

fogjak egy választ. Vagy játszanak valamivel (ceruza, radír stb.). Minden tanulónak három memóriája van, de csak az egyik a domináns. A szem a lélek tükré, az NLP-ben is így van. Ahogyan a tanulók mozgatják a szemüket, elárulja, hogy melyik a domináns memóriájuk. A vizuális fel és balra néz, az auditív balra és jobbra, vagyis oldalt a fül felé, a kinezetikusok le néznek és bal felé.

A stratégia recept a sikerre. Jól használva megváltoztatjuk az egész fizionómiát és az érzelmeket.

Az alábbiakban három gyakorlatot írok le, amit a betűk tanulásában és tanításában lehet alkalmazni, a tanulási típustól függően (auditív, kinezetikus vagy vizuális típusú gyerek esetén). A gyakorlatokat minden betűnél kreatívan lehet alkalmazni.

1. Vizuális

A tanulónak megmutatunk egy szép, színes A betűt. Megkérjük, jól nézze meg, próbálja *lefényképezni*. Utána megkérjük, hunyja be a szemét, és vizualizálja a látott betűt (a mi esetünkben az A betűt). A pedagógus kérdések segítségével irányítja a vizualizálás folyamatát. – *Kérlek, mondd el, mit láatsz! Képzeld el, hogy egy ceruzával az A betű vonalain végighaladsz. Hogyan csinálod? Hogyan néz ki az A betű számodra? Mondd el! Milyen a színe? Milyen gyümölcshöz hasonlítanád? Piros, mint az alma? A kicsi írott a kerek, mint az alma?*

Kinyithatja a szemét, és újra vizualizálhat bármikor. A gyengébb gyerekekkel többször is meg kell ismételni a gyakorlatot.

2. Auditív

Mikor a diáknak megmutatjuk az A betűt, egy **a** hangot bocsátunk ki. Ő is mondja az A hangot. Utána megkérjük, hunyja be a szemét és hallja betűt.

Pedagógus kérdések segítségével irányítja:

Hogyan hangzik a betű számodra? Mond el, vagy énekeld el. Lágy, meleg a hang, amit hallasz? Milyen hangszer hangjához hasonlítanád? Dúdold el!

Így rögzül a betű. Kinyithatja a szemét, akárhányszor ismételheti a gyakorlatot.

3. Kinesztetikus

A betűt, amit mutatunk, a szemléltető eszközt valamilyen anyagból készítjük. A diák megtapintja és végigtapintja a formáját.

Utána megkérjük, hunyja be a szemét és kérdéseket teszünk neki fel.

Milyen a betű? Puha? Sima? Hideg vagy meleg a tapintása? Hogyan mondod el, mit érzel a kezdeddel? Mihez hasonlítanád?

Így rögzül a betű. Kinyithatja a szemét, akárhányszor ismételheti a gyakorlatot.

Az osztályban ez a munka elég nehéz, mert mindhárom típusú diákkal dolgozni kell. De ha minden betűt más típusú anyagból készítünk, akkor fel lehet használni mind a három típusnál. A szavak felismerésénél az egyénileg megtanult betűket kapcsoljuk össze (egyenként, majd egybe).

Példa az **ALMA** szó.

Segédkérdések: *Milyen az alma? Milyen a színe? Milyen ízű? Milyen az illata? Milyen az alakja? Milyen a tapintása? Hallod, hogyan esik le a fáról? Ha beleharapsz mit ízelesz, és hogyan szól?*

Kívánom, hogy az NLP gyakorlatok felhasználásával sikerben legyen részük, úgy tanítóknak, mint a diákoknak is.